

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล

๑. พันธกรณีระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and the Financing of Terrorism Global Standard : AML/CFT)

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน หรือ Financial Action Task Force (FATF) เป็นองค์การระหว่างรัฐบาลที่รัฐมนตรีของประเทศสมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำมาตรฐานด้าน AML/CFT และส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการด้านการกำกับดูแลและมาตรการด้านปฏิบัติการอย่างบังเกิดผลในการต่อต้านการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ตลอดจนป้องกันภัยคุกคามอื่น ๆ ที่จะกระทบต่อระบบการเงินระหว่างประเทศ นอกจากนี้ FATF ยังร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุจุดอ่อนด้าน AML/CFT ในระดับชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันมิให้กลุ่มอาชญากรใช้ระบบการเงินระหว่างประเทศในการกระทำความผิด

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะของ FATF จำนวน ๔๐ ข้อ และด้านประสิทธิผล จำนวน ๑๑ ด้าน ได้กำหนดรายละเอียดของมาตรการต่าง ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบจากนานาประเทศ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นมาตรฐานสากลในด้าน AML/CFT อีกทั้ง ยังกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลทุก ๆ ๕ ปีโดยประมาณ ซึ่งหากประเทศใดไม่ผ่านการประเมินจะทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจถูกกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศจากประเทศสมาชิกของ FATF ได้ เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติดังกล่าวจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของโลก สำหรับประเทศไทยได้ร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่อต้านการฟอกเงินของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Asia/Pacific Group on Money Laundering: APG) ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายของ FATF ในภูมิภาคนี้ ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีพันธกิจที่ต้องเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลตามที่ FATF กำหนดไว้ ที่ผ่านมา ประเทศไทยเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลมาแล้วทั้งสิ้น ๓ ครั้ง โดยเข้ารับการประเมินรอบที่ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ผลการประเมินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า มาตรการเชิงป้องกันด้าน AML/ CFT ของประเทศไทย หน่วยงานกำกับดูแลการจัดตั้งนิติบุคคลควรมีมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเบื้องต้น (Customer Due Diligence: CDD) เพื่อช่วยคัดกรองบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงใช้เป็นช่องทางจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อกระทำความผิดอันเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง และควรผลักดันให้มีการจัดเก็บข้อมูลการเป็นเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง (Beneficial Ownership: BO) ของนิติบุคคล สำหรับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มาขอรับการจดทะเบียน หรือได้รับอนุญาตให้จัดตั้งนิติบุคคลขึ้นในประเทศไทยแล้ว เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลผู้รับประโยชน์อันจะช่วยให้การเสริมสร้างเกราะป้องกันและปิดกั้นช่องทางฟอกเงินฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล อีกทั้ง

การดำเนินการดังกล่าว ยังช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสให้แก่นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย ไม่ให้ตกอยู่ในความเสี่ยงจากการถูกใช้เป็นช่องทาง เครื่องมือ หรือ เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนกระบวนการในการฟอกเงินฯ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานฟอกเงิน ซึ่งมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ๒๕๕๙

๒. มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๑ มาตรการด้านป้องกัน

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรม ถือเป็นด่านหน้าในการดักจับเงินสกปรกไม่ให้เข้าสู่ระบบโดยดำเนินมาตรการป้องกัน เช่น นโยบายรู้จักลูกค้า/ตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know your customer (KYC)/ Customer Due Diligence (CDD)) เพื่อให้ทราบถึงที่มาที่ไปของเงิน และการแจ้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ให้ทราบถึงธุรกรรมที่ต้องสงสัยดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ตามกฎหมาย ปปง. จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการฟอกเงินไว้หลายประการเพื่อมิให้อาชญากรใช้ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ของผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรม^๑ เป็นช่องทางในการฟอกเงิน เช่น การกำหนดให้ต้องทำ KYC/CDD การรายงานธุรกรรมต่าง ๆ และการเก็บรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม มาตรการเหล่านี้จะช่วยป้องกันมิให้เงินหรือทรัพย์สินสกปรกที่เรียกว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” สามารถนำมาฟอกในระบบการเงินได้หรือทำได้ยากมากขึ้น รวมทั้งเป็นมาตรการที่จะช่วยในการ

๒.๒ มาตรการด้านปราบปราม

มาตรการทางอาญา เป็นการกำหนดให้ผู้ที่กระทำการอันเป็นการฟอกเงินมีความผิดทางอาญา^๒ (Money Laundering Offence) และให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินได้ตามกระบวนการทางอาญา

มาตรการทางแพ่งหรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (Civil forfeiture) ซึ่งมีแนวคิดมาจากหลักที่ว่า ผู้กระทำความผิดทุกประเภทไม่ควรได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด (No one shall profit from crime) มาตรการดังกล่าวจึงมุ่งที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งก็คือความผิดมูลฐานตามที่กฎหมาย ปปง. กำหนดไว้ รวมทั้งความผิดมูลฐานตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมาย ปปง. ด้วย ปัจจุบันความผิดมูลฐานมีทั้งสิ้น ๒๘ มูลฐานความผิด^๓ และเมื่อการกระทำใดเข้าลักษณะความผิดมูลฐานแล้ว ย่อมสามารถใช้อำนาจตามกฎหมาย ปปง. เข้าไปดำเนินการกับทรัพย์สินได้ ทั้งการยึดหรืออายัดและการให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

๓. มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ๒๕๕๙

^๑ มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๒ มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๓ มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาและพิธีสารระหว่างประเทศเกี่ยวกับการก่อการร้าย เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. ๑๙๙๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) (International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism, 1999) :7 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสกัดกั้นแหล่งเงินทุนของผู้ก่อการร้าย กลุ่ม หรือองค์กรการก่อการร้าย โดยมีมาตรการที่กำหนดให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นความผิดทางอาญา (Criminalization Provision) และการจัดหาเงินทุน หรือการรวบรวมเงินทุน (ทั้งทางตรง และ/หรือทางอ้อม) โดยมีเจตนาว่าเงินเหล่านั้นนำไปใช้ หรือรู้อยู่ว่าเงินนั้นจะถูกนำไปใช้เพื่อการก่อการร้าย (ไม่ว่าทั้งหมด และ/หรือบางส่วน) ถือเป็นความผิด

ประกอบกับข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่สำคัญ อาทิ UNSCR ๑๒๖๗ UNSCR ๑๙๘๙ UNSCR ๑๓๗๓ และข้อมติที่ประกาศต่อมา ที่เน้นย้ำความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย กำหนดมาตรการในการริบทรัพย์กลุ่มก่อการร้ายของตาลีบัน และนายบิน ลาดิน ตลอดจนการจัดทำรายชื่อบุคคล หรือกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายภายในประเทศ

ประเทศไทยจึงกำหนดพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อนำมาตรการที่เกี่ยวข้องมารวมไว้ในพระราชบัญญัติเดียวกันและกำหนดให้มีการขึ้นบัญชีรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด^๔ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Terrorism Financing: TF) และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Proliferation Financing: PF) เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลนั้น

๔. ข้อเสนอแนะตามมาตรฐานสากล^๕ ในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสำหรับนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย และหน่วยงานกำกับที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ หน่วยงานกำกับที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการ ดังนี้

๔.๑.๑ ในส่วนของกระบวนการขอรับการจดทะเบียน หรือต่ออายุทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ควรมีการดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเบื้องต้น (Customer Due Diligence: CDD) เพื่อช่วยคัดกรองบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงในการใช้การจัดตั้งนิติบุคคลในประเทศไทยเป็นช่องทางเครื่องมือ หรือมีส่วนสนับสนุนกระบวนการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

๔.๑.๒ ควรมีกระบวนการในการได้มาซึ่งข้อมูลเจ้าของผู้รับประโยชน์ (Beneficial Ownership: BO) ของนิติบุคคลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย เพื่อช่วยสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ

^๔ บุคคลที่ถูกกำหนด หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กรตามรายชื่อซึ่งมีมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSCR) กำหนดให้เป็นผู้ที่มีการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายหรือการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง และสำนักงาน ปปง. ได้ประกาศรายชื่อนั้น หรือบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กรตามรายชื่อที่ศาลได้พิจารณาและมีคำสั่งให้เป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

^๕ มาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ ๒๔ ข้อเสนอแนะที่ ๒๕ และผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ ๕

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินงานเชิงป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ และอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ นิติบุคคลที่มาขอรับการจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งนิติบุคคลนั้น ควรมีการแสดงเจตจำนงเพื่อ
แสดงถึงความโปร่งใสและความตระหนักต่อความเสี่ยงในการถูกใช้เป็นช่องทาง เครื่องมือ หรือสนับสนุน
กระบวนการฟอกเงินฯ โดยการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับในการขอเรียกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิ การระบุ
ข้อมูลเจ้าของผู้รับประโยชน์ของนิติบุคคล
